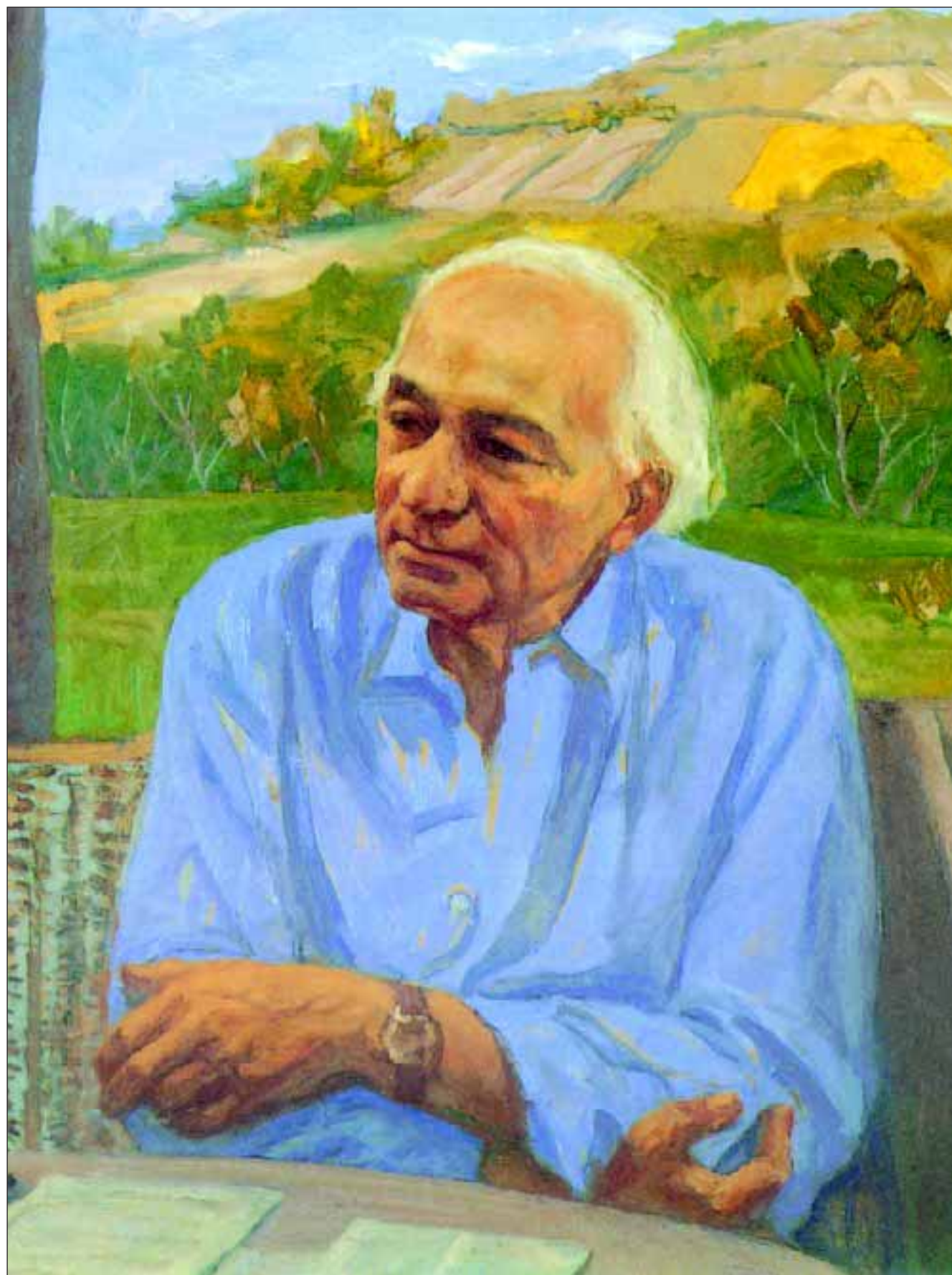

Napsugár

GYERMEKIRODALMI LAP XLVI. ÉVFOLYAM 532. SZÁM 2002. JÚNIUS

6

ILLYÉS GYULA
1902 – 1983

ILLYÉS GYULA emlékévet ünneplünk. Apró, alföldi tanyáról indult, s az irodalom legmagasabb csúcsára jutott. A művészi szó erejével, a tudás bölcsességével óvta, emelte népét, anyanyelvét. Mesemondóként is párját ritkította.

A DIÁKKIRÁLY

Útra ment egyszer egy diák. Amint a mezőre ért, borsószemeket talált. Gondolta, hasznukat veheti, felszedte hát, s a zsebébe rakta.

Egy királyi városban elesteledett. Bejelentette magát a királynál, s szállást kért.

Jóforma legény volt, ügyesen viselkedett, a királyné azt hitte, királyfiú, lánynézőbe jött, s csak azért öltözött diáknak, hogy ne ismerjék meg!

Éjszakára nemigen pompás ágyat vetettek neki. Ha avval megelégszik, csak diák; de ha nem, akkor királyfiú.

A diák vetkezni kezdett, s a borsó a zsebéből mind az ágyba hullt. Hajnal lett, míg összeszedte.

Reggel a király megkérdezte, hogy aludt.

– Egy kicsit nyughatatlanul, de magam vagyok az oka! – mondta a diák.

Ebből azt gondolták, hogy megbánta, amiért nem adta ki magát, mert akkor neki való jó ágyat vetettek volna. Aznap este királyi módra vetettek neki ágyat. A diák, hogy a múlt éjjel nem pihent volt, úgy aludt, mint a tej. Most már szentül hitték, hogy királyfiú.

A király lánya is a kedvében járt. Megszerezték egymást. Összekeltek.

Eszendő múltán felrakták szekérre őket, s útnak eresztették, hogy a diákkirály is mutassa meg a felségének a maga országát! Puff neki!

A diák csak most ijedt meg, hogy kurucosan talál járni. Azt gondolta magában: „Elindulok velük, s ha nem lesz egyéb, elszököm tőlük, s visszamegyek a kollégiumba.” Hisz a diákköntöst sohasem hagyta el addig sem magától.

Egy nagy erdőbe értek. Ott a diák félremegy, s egy árokban vetkőzni kezd, hogy a diákgúnyába öltözzék. Éppen ott hevert egy hétfejű sárkány.

– Ki vagy? Mit keressz itt? – kérdezte.

A diák elbeszélte egész dolgát. A sárkány azt mondta rá:

– Amint az erdőből kiérsz, meglátsz egy lúd-lábon forduló rézvárat. Lakjál ott békében feleségestől addig, míg a vár forogni nem kezd. De akkor aztán kotródj, mert akkor én megyek oda haza, s ha benne kaplak, vége az életednek!

Tovább utaztak hát, míg a várat meg nem látták. Ott megtelepedtek, mint az övékbe. Már

maga a diák is hinni kezdte, hogy ő mégiscsak király. De egyszer a vár forogni kezd. Megbúsul a diák, s kimegy a vár élire, ott sétál nagy szomorúan alá s fel. Talál ott egy vén banyót.

– Mi bajod van, felséges király? – kérdi tőle.

– Az a baj, hogy nem vagyok király, de mégis annak kell lennem.

– Köszönd meg, hogy nem titkoltad el előlem a dolgodat! Én a kurucos királyné vagyok, a hétfejű sárkány ellensége. Süttess egy cipót egymás után hét sütéssel. Tétesd ki a várkapuba, s az úgy megfelel a sárkánynak, hogy sosem fog háborgatni, s a vár neked marad.

Hajnalban jön a sárkány a várkapuhoz.

– Hé, ha be akarsz menni, előbb ki kell állnod azt, amit én kiállottam! – rikkantotta a cipó.

– Micsoda próbákat állottál te ki?

A cipó elbeszélte, hogy őt, mikor mag volt, felásott földbe takarták, ott elrohadt, kikölt, felnőtt, aztán levágták, összekötözték, megcsépeltek, összemorzsolták, meggyúrták. Aztán hétszer egymás után tüzes kemencébe bevetették.

A sárkány tudta, hogy ő mindezt ki nem állhatja, s mérgében kihaladt, elpusztult.

A diák pedig aznapról fogva ura lett a várnak.

Ha tudnám, hogy ilyen szerencsésen járok, én is a mai szentséges nap beállnék diáknak.

Ebben a lapszámában akartuk köszönteni a 70 éves BÁLINT TIBORT, de ő sajnos ez év januárjában búcsút vett tőlünk. 70. születésnapját nem érthette meg, de meleg, szívhez szóló történetei élni fognak olvasói emlékezetében száz, kétszáz, ezer évig.

ÉN VOLTAM A CSÁSZÁR

Egy este, mesemondás után, Böske nagynéném, aki élete párjával, a vándorpincérrrel bejárta Toronyát-Boronyát, a füllemhez hajolt, és pihe-meleg hangon ezt súgta:

– Kálmánka, te vagy a császár, csak ne szólj senkinek!

Elmosolyodtam a sötétben. A szemem nagyra kerekedett, és azt hittem, hogy a kettényílt mennyezetet át a csillagos égbe látok.

Igen! – gondoltam. – valóban, már régóta érzem, hogy titkos hatalom vagyok: hogy enyém az ég és a föld és a szelíden folydogáló Szamos. Én vagyok tehát a császár!

Annál is inkább, mert az én Böske néném nem tévedhet. Ő igazán tudja, ki kicsoda, és első pillantásra megmondja, ki mennyit ér, még ha álszakállt visel is az illető. S csak természetes, hogy a császárokat ismeri fel leghamarább. Hiszen ő maga is mindig Egyiptomba vágyott, ahol a fáraók nyugszanak ősi kőkamráikban. Férjével, Hektorral átvágtak hegyen-völgyön, és reggel még sosem tudták, este hol hajtják álomra a fejüket. De mit számít mindez, ha az ember hatalmasnak és szabadnak érzi magát!...

Most pedig, íme, én is hatalmas vagyok – gondoltam. – Igazi császár: a kis fehér császár, vagyis a pékmester fia!

Másnap már úgy járkáltam az udvaron, mint aki jelezni akarja titkos hatalmát. Kiálltam a kapuba, hogy az egész világ tudomást szerezzen rólam. Mielőtt azonban bárki is hódolattal pillanthatott volna rám, Macskaméz bakter, a féltonnás házinéni rálépett a lábamra:

– Mit ácsorogsz itt, mint koldus a templomkapuban? – sziszegte császári képembe. – És mit vigyorogsz, mint egy fakutya?... Takarodj innen, mert úgy letaposlak, hogy az öntözőkocsi sem mos fel a járdáról!

Ijedten ugrottam vissza az udvarba. Szemem elfutotta a könny, de azért megbocsátóan pillantottam a tovahullámzó Macskaméz bakter

után, és azt gondoltam:

– Még csak nem is sejtí, kit akart letaposni!

És attól kezdve bármilyen bánatomból ért, fenékes császári nyugalommal viseltem el. Senki előtt sem lepleztem le, hogy milyen mesebeli kincseknek vagyok az ura. Már azon is mosolyogtam, ha decemberben rövidnadrágosnak csúfoltak az iskolában, s ha kiröhögtek amiatt, mert cukrász akarok lenni. Tanultam szorgalmasan, hogy császári bölcsességgel tudjam fölhasználni az élet lehetőségeit: a Szamos vizét, a Fellegvárt és a város ódon utcáit, amelyek játszóterem, legközelebbi birodalmam területéhez tartoztak.

Szegény Böske néném álmái nem teljesedtek. Fiatalon és elárvaltán halt meg. Mert azt hitte, hogy a szerencse majd mindent eligazít az életben. Én azonban hálás vagyok neki, és életem végéig az leszek. Mert ha nem is lettem cukrász, s mindmáig nem uralkodom egyetlen ember fölött sem, tőle tanultam meg, hogy minden gyermek titkos és varázslatos hatalommal rendelkezik: övé a végtelen lehetőség.

Így hát most már arra kérlek benneteket, hajoljatok közelebb, hadd súgjak valamit: ti vagytok a császárok, hallottátok?... De ne szóljatok róla senkinek!...

SOÓ ZÖLD MARGIT rajza

AZ UTOLSÓ MOHIKÁN

Részlet J.F. COOPER regényéből

A két férfi otthonos volt az erdőben.

A rézbőrű csaknem meztelen testén fehér és fekete harci színek látszottak. Haja le volt borotválva, csak egy varkocs maradt a feje búbján – ha elesik a harcban, ellensége ezt nyúzza majd le a fejbőrrel együtt, s ezt nevezik skalpnak. A varkocsot egyetlen sastoll díszítette. Övében tomahawkot és skalpoló kést viselt; térdén

rövid angol katonai puska hevert.

A másik európai származás, noha arcát barnára égette a nap. Puskája azonnal elárulta, hogy tulajdonosa vadász, és nem katona.

– Csingacsguk, mondd el, hogy a ti hagyományaitok szerint mi történt őseink között, amikor először találkoztak.

– Hallgass meg, Sólyomszem: biztos lehetsz benne, hogy füledet nem éri hazugság. Hallgasd meg, mit mesélnek törzsem vénei. Mohikán népem abból az országból jött ide, ahová a nap nyugodni tér éjszaka, ahol bölények élnek a tágas síkságokon. Megütköztünk az alligewi indiánokkal. Elűztük az irokézeket, és mi lettünk a föld urai a nagy folyótól a nagy sós tó partjáig. Az első sápadtarcúak, akik ide jöttek, nem angolok voltak, hanem hollandok. Hatalmas kenukon érkeztek, amikor őseim éppen elásták a csatabárdot, mert eleget harcoltak már a szomszédos tör-

zsekkel. Akkor egészségesek voltunk és boldogok. A sós tó ellátott bennünket hallal, az erdő vaddal és a levegő márárral. Asszonyaink gyermekeket szültek, és népünk szaporodott. Az irokézek nem merték betenni lábukat a földünkre, s mi énekelünk a régi diadalokról, és békében tiszteltük az indiánok Nagy Szellemét. De a sápadtarcúak tűzitalt adtak népemnek. A tűzital elvette népem eszét, s ekkor már könnyű volt visszaszorítani a partról az indiánokat. Ezért van, hogy én, a mohikán főnökök ivadéka, az erdőben töltöttem életemet, és sohasem juthattam ki a partra.

elől és oldalt
2 cm ráhagyás

hátul 2,5 cm

A kettőbe hajtott anyagon rajzold körbe a lábad. A másik lábadra való anyag kiszabásához fordítsd meg a szabásmintát.

Az indián mokaszin bőrből készült, de te szabhatod bármilyen vastag szövetből. Tudsz benne nesztelenül osonni?

betoldott darabka

INDIÁNOK

A két Amerika két hatalmas világrész. Hajdan több mint 300 féle nép lakta. Nagy butaság egyetlen közös névvel – indián – egybemosni őket.

Maga az indián név is tévedésből született: Kolumbusz, aki úgy spekulált, hogy ha a Föld gömbölyű, nyugat felé hajózva is Indiában köt ki, egy kicsit elszámította magát. Azt hitte, hogy a végre megpillantott föld már India, s akik a parton ugrálnak – indiánok.

Biztosan szerettek tollas fejdíszben indiánosdit játszani, szeretitek Cooper és Karl May indián regényeit. De azt talán nem tudjátok, hogy mindez sápadt és olykor hamis meséje egy szomorú igazságnak: Észak- és Dél-Amerika őslakói, a sokféle indián törzs több ezer éves, fejlett és gazdag kultúrát hordozott, s ezt az értéket a hódító európai ember elpusztította.

Az észak-amerikai indiánok mára vagy beolvadtak a modern városok rohanó tömegeibe, vagy élő múzeumként működő rezervátumokban fillérekért fényképezik őket a turisták.

Az észak-amerikai prérók indiánjai békeidőben elásták, harcok jöttén kiásták a csatabárdot.

Ádáz csatákat vívtak a Tüzes Ló, a vasút ellen, amely tönkretette a prérít. Legendás vezérük Ülő Bika, aki sokáig vezette a fehérek elleni szabadságharcot. Ma már az Örök Vadászmezőkön kéri a Nagy Manitut, hogy segítse az indiánokat.

DEÁK FERENC rajza

LÁSZLÓFFY ALADÁR

INDIÁN VERS

Indián a mokaszinben
beoson a kocsiszínbe.
Mivel eddig sosem járt ott,
elássza a csatabárdot.

A csatabárd kiváló vas,
az indián regényt olvas,
amíg türelmesen várja,
hogy kikel a csatabárdja.

Az észak-amerikai indián törzsek egymással és a fehér hódítókkal keményen harcoltak, de a természettel bölcs összhangban éltek. A természetnek minden rezdülését ismerték, felhasználták, de nem pusztították. Íjjal, tomahawkkal vadásztak, kitűnő céllövők és lovasok voltak. Szarvasbőr öltözetüket, hajfonatukat az elejtett vadak foga, körme, szőrmeje, tolla díszítette. Ez persze rangot is jelzett.

Indián dalok RAB ZSUZSA fordításában

KISHÚGOM, A LÉGY

Kishúgom, a légy
repül, repül,
repül, cikáz
hol itt, hol ott.
Kishúgom, a légy
repül, repül,
szárnyán viszi
a fényes napot.

A bölénybőr sátor neve: tipi, de az észak-amerikai indiánok építettek fakéreg, nád, gerenda sőt vályogtéglá kunyhókat is.

LAZAC- VONULÁSKOR

Fürgén ragyogtok,
vizesen ragyogtok,
hiába! A vízben nem maradtok!

Fürgén ragyogtok, vizesen ragyogtok,
éhemet oltani – azért vagytok!

Brazília eső-erdeiben megállt az idő. Némelyik indián törzsnek 40.000 éve szinte változatlan az életmódja. Az egész törzs egyetlen sátor alatt lakik. Mérgezett nyíllal, fúvócsővel vadásznak, 60 féle növényt természetnek, de a hangyát, pókot is vígan falatozzák.

A közép- és dél-amerikai indiánok szerencsésebbek, mint az Egyesült Államok és Kanada őslakói. A hajdan virágzó maja, olmék, azték, inka városok elpusztultak, mesés kincseiket a fehérek széthordták, de több törzs ma is szabadon él, hagyományos életformáját őrizve.

Nézd, mennyivel békésebbek az észak-amerikai prérók vadászáinál. Bitay Éva néni meséjéből (15. oldal) megtudod, miért kedvencük a láma és a tengerimalac.

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

PERUI LÁMA

Peruban egy tudós vak láma így szólott fürkészőn: „Haddlám, a szürke, sziklás Andok mért unalmas, undok? S mindig is az volt? Vagy csak máma?”

(Talán a világ csak vaklárma...)

Az Andok hegyláncai között élő indiánoknál a kalapot az asszony hordja, sőt pipázik is. Színpompás poncsóik, sapkáik a láma gyapjából készülnek. Hitük szerint a nőt a Pókaszony tanította megszöni.

A mai Mexikó területén éltek az olmékok, majd a maják, később az aztékok. Hatalmas lépcsőzetes piramis-tempломokat építettek. Fémszerszámok nélkül!

A maják ismerték a képirást és a matematikát, több ezer könyvet írtak harmonika-szerűen hajtogatott fakéreg-papírra. A spanyol papok ezeket elégették, csak négy maradt fenn. Ez itt egy játékkódex maja számokkal és képjelekkel.

Színes tollakból, kartonból elkészítheted a pompás azték legyezőt.

Életüket istenek irányították, akiknek véres áldozatokat mutattak be.

Az Andok hegyláncai közt volt az inkák birodalma. Napistent imádták. Fargott kő templomaikat arannyal, ezüsttel, színes szőnyegekkel díszítették. Az írást nem ismerték, államuk mégis kitűnően szervezett volt. Az adatokat színes, csomózott lámagyapjú fonállal, kipuval rögzítették. 6000 kilométer hosszú kő úthálózatuk, alagútjaik, függőhídjaik, öntözött termőföldjeik voltak. Mindezt a spanyol Francesco Pizarro és bandája a XVI. században néhány év alatt megsemmisítette.

Az Andok hegyláncai közt volt az inkák birodalma. Napistent imádták. Fargott kő templomaikat arannyal, ezüsttel, színes szőnyegekkel díszítették. Az írást nem ismerték, államuk mégis kitűnően szervezett volt. Az adatokat színes, csomózott lámagyapjú fonállal, kipuval rögzítették. 6000 kilométer hosszú kő úthálózatuk, alagútjaik, függőhídjaik, öntözött termőföldjeik voltak. Mindezt a spanyol Francesco Pizarro és bandája a XVI. században néhány év alatt megsemmisítette.

Tollaskígyó, az azték istenkirály.

A JAGUÁR ÉS A VILLÁM

Dél-amerikai indián mese

A jaguár találkozott egyszer a villámmal, aki éppen buzogányt faragott.

Első pillanatban azt hitte, hogy az is csak egy állat, amit szét lehet tépni – odasompolygott mögéje, és rávetette magát. De bizony csak a pusztá levegőt markolta a mancsával, semmi egyebet.

Erre dühösen megkérdezte tőle:

– Mondd csak, te sógor, igazán erős vagy te?

– Én nem – mondta szerényen a villám. – Csöppet se.

Mire a jaguár hetykén:

– Gondoltam is mindjárt rólad. Csak olyan nyámnyila vagy. Igaz? De bezzeg én! Tudod, mim van nekem? Ret-tent-tő, iszonyú erőm van! Ha akarom, mindent összezúzok! Nézz csak ide!

Azzal fölkapaszkodott az első banánfára, és valamennyi ágát letördelte. Aztán egy másik fára kúszott fel, s annak is valamennyi ágát leszaggatta. Utána kitepte a füvet, karmaival feltúrta a földet, hogy megmutassa: micsoda iszonyú ereje van.

– Hanem most lássuk, mit tudsz te! – mondta. – Csináld utánam, amit én csináltam!

Ezek az azték kódexből származó képek a napok nevét ábrázolják.

Eső

Sas

Majom

Kígyó

Jaguár

Az indián dob akkor fog leginkább hasonlítani az eredetire, ha forró vízben áztatott, hajlított furnérlemezből és igazi bőrből készíted, de kartonszalaggal és vászonnal is megpróbálhatod.

A villám most is csak azt mondta szerényen:

– Én igazán nem vagyok erős egy csöppet se.

Azzal fogta a buzogányát, és suhintott vele egy picit.

Abban a minutában dörögni, villámlani kezdett. Iszonyú szélvihar támadt, ömlött, zuhogott az eső.

A jaguár ijedten rohant el, és fölmászott az első fára. A villám széthasította a fát, és a jaguár lezuhant a földre. A villám megragadta, és messze elhajította. A jaguár nyekkent egy nagyot, és bebújt egy óriási szikla alá.

A villám széthasította a sziklát. A jaguár egy mély barlangba bújott be, a villám szétrobbantotta ezt is.

A jaguár kétségbeesetten futkosott. Majd megvakult a folytonos villámlástól. Az esőtől, szél-től meg olyan hideg lett egyszerre, hogy mind a négy lába meggémberedett. Már futni sem tudott. Lihegve lehasalt és vacogott.

Ekkor így szólt a villám:

– Látod, sógor, ez vagyok én! Egy picike erőm azért nekem is van. De úgy látom, a te erőd még az enyémnél is kisebb. Jobban teszed hát, ha nem hancegsz olyan nagyon.

KOVÁCS ANDRÁS FERENC
PEKARI

Dél-amerikai mondóka

Ismerek egy tiszta,
Egy tiszta pekarit:
Furtonfurt mosakszik,
Mosakszik, takarít!
Fürdik is, ha akad,
Ha akad friss tócsa:
Ő rögtön beledől...
Beledől... Végteére,
Végteére nem egyéb –
Mégiscsak disznócska!

Tudod, miért hívják tengerinek a kukoricát? Mert a tengeren túlról, az indiánoktól került Európába, akárcsak a krumpli, a paradicsom, a paprika. Az inkák Amerika legfontosabb növényét, a kukoricát teraszos hegyoldalon termesztették. Lisztjéből sütötték mindennapi lepényüket, a tortillát.

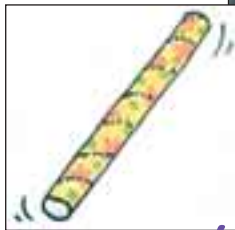
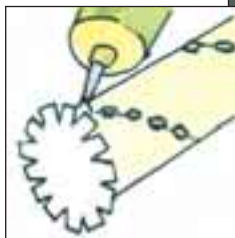
FELHŐ-KORSÓK

Perui indián dal

Esőt adjál, égbolt-nénénk,
szítalót vagy verő esőt,
ontsd ki felhő-korsóidból!

Ha nem ontod, jön a bátyád,
korsóidat szétdörrenti,
tépi orcád villámokkal!

Az esővarásló bot eredetileg kaktuszág, amelyben kukoricaszemek peregnék. Te készítsd kartonhengerből. Verj bele spirál alakban szegeket, tölts rizset, két végét ragaszd be, borítsd be színes papírral.

A JAGUÁR ÉS A TAPÍR

Amazóniai mese. ASZTALOS LAJOS fordítása.

Történt egyszer, hogy a jaguár a tapírba botolt.

– Ó, tapír koma, be örvendek, hogy találkoztunk! – mondta a jaguár.

– Mi a baj, kedves komám? – kérdezte az ormányos.

– Tudod, éjszakai vadászutaimon, bármily elővigyázatos is vagyok, örökké összeszurkálják a tövisek a talpamat. Nem adnád kölcsön a te vastagbőrű talpadat?

– Itt van, vidd! – mondta a tapír jó szívvel. – Csak arra kérek, hozd vissza, amikor pirkad, mert e nélkül a nap hevétől forró föld megégeti a talpamat.

Mint mondják, ezért jár-kél őkelme olyan zajosan éjszakánként, miközben a tapír annál nesztelenebbül. Nappal viszont a tapír járása hallatszik, s a jaguár a nesztelen.

Kérsz egy kupa csokoládét? A maják, aztékok vízzel, mézzel keverve itták a porrá zúzott kakaóbab főzetét.

Itt születtem

Oly sok város, falu nem mutatkozott még be rovataunkban! Gyűjtsetek, küldjétek képet, szöveget szülőhelyetekről.

Szeptemberben Nyárád-szeredába látogatunk.

Erdélyi körutatok alkalmával időzettek el egy kicsit a mi városunkban is.

Szentegyháza a Hargita hegység lábánál fekszik, a Kis-Homoród és a Vargyas patakok mentén.

Mai nevét csak 1969 óta viseli, amikor Szentegyházásfalut és Szentkeresztbányát összeolvasztották, és várossá nyilvánították. A falu nevét többféleképpen magyarazzák. Az eredeti Nagyláhfaló név Oláh János pásztorra utalhat, aki itt telepedett le. A Szentegyházásfaló nevet a templom építése után kapta, megkülönböztetésül a szomszédos Kápolnásfalutól, ahol csak kápolna volt. Mindkét falu kiváltságokat élvező, szabad székely település: védelmi célból jöttek létre.

A város madártávlatból óriási S betűhöz hasonlít, amint követi a völgyet. A hagyományos székely parasztháztól a tömbházig sokféle épület szegi a hegyi településre jellemző szűk utcákat. A régi lakóház az „első ház”-nak nevezett szobából és kamrából vagy gabonásból állt. Kékre meszelték, apró, barna vagy zöld zsalugáteres ablakokkal nézett az utcára. A székely kapu mögött csűr, istálló, szén, ólak, hátul kicsi kert állott.

A nagyfalusi római katolikus templomot az 1750-es években építették, fallal erősítették.

A „bányai” templom román stílusban épült az 1930-as években. A kereszt gömbjébe rejtett irat szerint „e templom épült jajjal, bajjal, mert akinek nem volt, adott volna, de akinek volt, az nem adott”.

Ünnepeken ismét sokan hordják szép, székely viseletünket.

Régen a patakra épített fűrészek zaja verte fel Szentegyházásfaló csendjét. Sajnos mára ezek eltűntek. Szentkeresztbánya fiatal település. Vasüzeme 1836 óta dolgozta fel a Lövétén bányászott vasércet.

Híres, és Erdély-szerte egyedülálló a mára sajnos megrongált Vashámor. Alig két évtizede még döngtek a patak-hajtotta hatalmas fakalapácsok, sziszegtek a fűjtatók, piroslott a vas a kovácsok fogójában.

Katona őseink feladata volt az Udvarhely-Csík-szereda közötti út őrzése. A postakocsi elé pihent lovakat kellett adniuk. Terhes feladat volt ez. Cselhez folyamodtak. Apafi Mihály fejedelemtől kérték, hogy pecsétes kutyabőrön adja írásba nekik: „Akinek nincs lova, járjon gyalog.” A gyanútlan fejedelem teljesítette kérésüket, s ők azontúl Apafi írásával tagadták meg a váltó-lovak biztosítását.

*Szentegyháza kicsi város,
Kicsike, de mégis szép.
Ha majd egyszer eljönnek,
Meglátják majd önök is.*

Ha erre jártok, ne mulasszátok el a Múzeum-szálló látogatását, ahol régi festett bútorokat, kazettás mennyezetet, munkaeszközöket láthattok. A temetőnket sokan fényképezik, hisz ilyen keresztfákat csak nálunk látni.

Ritka szokás a nálunk még tartott asszonyavatás. A templomi esküvőn a menyasszony fejére fejkendőt kötnek, majd beültetik az anyósa padjába. A pap közben gyermekáldást és boldog életet kér a Jóistentől. Másnap a fiatal házasoknak csorba fűrésszel az „Erdő szélén nem jó lakni” éneklése közben farönköt kell elvágniuk. A rönk egyik felét régen betették a nászágyba, hogy télen meg ne fázzanak.

Szentegyházafaluban 1700 óta működik iskola. Büszkék vagyunk a messze földön híres, 150 tagú gyermekfilharmóniánkra.

Végül csobbanjunk bele 26 fokos gyógyvizű medencénkbe, a Szentegyháza-Gyöngyébe, és kóstoljuk végig a Szeltersz völgyének sokféle borvizét.

**Búcsúzunk, és várunk benneteket!
A Tamási Áron Általános Iskola
IV. A osztályos tanulói és
Elekes Aranka tanító néni.**

J. K. ROWLING

HARRY POTTER

Nagyon jó könyv, mert tele van varázslatokkal, kalandokkal. Harry Potter és barátai mindig győznek. Harry szemüveges fiú, Rockfortba jár, itt tanul varázsolni. Anyukája és apukája meghalt.

Mindenkinek ajánlom a könyvet, mert szórakoztató, fejlődne a szókincsed és az olvasásod, sőt még olyan szavak is vannak, amelyeken bizony el is gondolkozhatnál. – Vántus

Lilla, Győr; Szilágyi Panna, Vargyas; Meszesi Alíz-Evelyn, Kölcse Katalin, Bucse Júlia, Marosvásárhely; Fanea Imola, Sárköz; Schmidt Henrietta, Halász Levente, Costa Norbert, Sipos Gergő, Eröss Ádám, Juhász Gergő, Nagyvárád; Madár István; Kovács Hanna, Málnás; Györgyilés Izolda, Kökös; Tötös Loránd, Szilágysomlyó.

Szólj, szám!

Havonta 3 díjat sorsolunk ki!

1. Gyűjtsd össze a **cipő** és a **kabát** régi és új neveit.

Vajnár Ilona tanítónő feladatai:

2. Szóegyenletek:

a. régies megszólítás + mássalhangzó kiejtve = rosnövény

b. emberi testrész + férfinév = kiránduláshoz szükséges felszerelés

c. közeledik (ő=ö) + iszik + kiejtett mássalhangzó = kereset

3. Helyes sorrendben az ikerszók kezdőbetűiből új ikerszót olvashatsz ki:

1. ireg-forog

2. ciróka-maróka

3. hókusz-pókusz

4. izeg-mozog

5. pitt-patt

6. ugri-bugri

7. hinta-palinta

8. irgum-burgum

9. seje-haja

Áprilisi megfejtések: 1. Íme egy a lehetséges megoldások közül: malom, lomtár, tárház, házár, Árpi, pipék, pékség; 2. Nem enged a negyvennyolcból: nem adja fel a szabadságharc eszméit; kitart álláspontja mellett. Kivágja a huszonegyet: 21 pontot érő kártyalapjait az asztalra csapja; kitűnően válaszol. 3. kanállal, késsel, tavasszal, ostorral. A -val, -vel rag v-je azonossá válik a szóvégi mássalhangzóval. 4. körbe járt, a rendőrség által keresett személy, túróból kavart krém. **Nyereteselek:** a marosvásárhelyi 2-es Ált. Isk. IV. D; a székelyudvarhelyi Bethlen Gábor Iskola III. A osztálya; az alsócsernátoni 3-as Iskola Szókincskereső csoportja.

Nagy Beáta
Zita, Zetelaka

Bunáu Irén, Szalonta

← Dávid Franciska,
Csíkszereda
Hatházi Tímea,
▼ Barátos

Havonta 3 díjat sorsolunk ki!

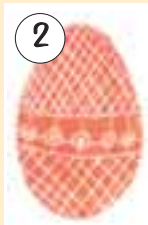

Az igazi mozaikot apró, színes kőlapocskákból készítették már az indiánok is. Te papírból, öntapadós fóliából ragaszthatod. A türelem – mozaikot terem!

Maszat Művész

Köszönöm a rengeteg gyönyörű hímmestojást, melyeket a márciusban tanult módszerrel készítettetek!

Jövő évi húsvéti lapszámunkban felhasználjuk őket, most azonban csak három pályázót tudunk jutalmazni: Bálint Kinga, Bogárfalva (1); Bíró Noémi, Gyergyószentmiklós (2); Jankó Orsolya, Kolozsvár (3).

BITAY ÉVA AZ INDIÁNOK ÁLLATAI

A Dél- és Közép-Amerikában honos maják és inkák inkább földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoztak, az észak-amerikaiak bölényre vadásztak. Mielőtt a fehér ember megérkezett, és lőfegyverével majdnem teljesen kiirtotta ezeket a hatalmas állatokat, a **bölények** milliószámra legelésztek a prérin. Az indiánok mindig csak annyit ejtettek el belőlük, amennyire szükségük volt, így nem fenyegette a kipusztulás veszélye a bölényeket.

A fehérek csak a bőrét, az indiánok minden porcikáját feldolgozták: bőrből sátrat, ruhát készítettek, húsát csíkokra vágták, megszáritották és összemorzsolták. Mi más ez, ha nem a mai koncentrált levespor előde – a pemmikan vagy húsliszt, amit zacskókban vittek magukkal, amikor hosszabb útra indultak.

Félelmetesebb ellenfél volt a hatalmas barnamedve vagy **grizzly** 2,5 méteres testhosszával, 450 kg-os súlyával, 10 centis karmaival, hatalmas mancsával. S az indián nyíllal, baltával vette fel vele a harcot! Nem csoda, ha a medvekarmokból vagy fogakból készült lánca a legnagyobb tiszteletet és tekintélyt parancsolta. Csak az viselhette, aki saját erejével és bátorságával szerezte meg.

A közép- és dél-amerikai indiánoknak nem voltak ilyen félelmetes ellenfeleik. Az inka birodalom óta mind a mai napig a **láma** a legfontosabb háziállatuk. Bár nem visel púpot, a tevék rokona. A bolíviai és perui indiánok élete elképzelhetetlen nélküle. Húsa, teje a fő táplálékuk. Gyapjából készülnek az indiánok színpompás poncsói.

Tehershordásra is használják, sőt még a tüzelőanyagról is a lámák „gondoskodnak”: megvan az a dicséretes szokásuk, hogy ürüléküket mindig ugyanarra a kupacra hullatják. Az indiánoknak így nem kell fá-

radságos járkálással összegyűjteni tüzelőjüket, a lámák kész „raktárakat” kínálnak nekik.

A láma akár 4000 méteres magasságban is megél. Igénytelen, jól bírja a szomszúságot.

Az indiánok legkisebb háziállatai a **tengerimalacok**, amelyek Peruban már az inka birodalom idején szelíd állatok voltak. Hazájukban húsukért tartják őket. Ezek a kis rágcsálók úgy futkosnak az indiánok udvarán, mint nálunk a csirkék.

KISKÓPÉ Havonta 3 díjat sorsolunk ki!

Léteznek-e hazánkban is vadon élő bölények?

Áprilisi megfejtés: A magyar vizsla, a kopó vadász, a komondor, a kuvasz házőrző, a pumi és a puli nyájörző fajta. **Nyertesek:** Fodor Blanka, Csíkszereda; Kovács Miklós, Székelyudvarhely; a sepsiszentgyörgyi 6-os Iskola II. B osztálya.

Két fehér szépséggel búcsúzik tőletek virágalbumunk.

ISTVÁN KIRÁLY SZEGFŰJE

Buglyás szegfűnek is hívják ezt a bennszülött pannóniai virágot. Fokozottan védett növénykincsünk.

GYAPJÚSÁS

A különben szerényen zöldellő széleslevelű gyapjúsás virágzás idején olyan pompás bokrétát bont, hogy bármelyik legény megirigyelhetné.

TALÁLD KI!

– Hogyan lesz öngyilkos a csiga?

– Belenéz a konnektorba.

Kerekes Boróka, Aranyosgyéres

– Nagyon sajnálom, de elütöttem a macskájukat. Szeretném valahogy jóvátenni.

– Rendben van. Tud ön egeret fogni?

Simonfi István, Marosvásárhely

– Gyerekek, hol koronázták meg Mátyás királyt? – kérdi a tanító néni.

Peti lelkesen jelentkezik:

– A fején, tanító néni.

Moldvai Anikó és Artúr, Aranyosegerbegy

– Milyen lesz a néger, ha bedobják a Vörös-tengerbe?

– Vizes.

– És ha még egyszer bedobják?

– Mérges.

Török-Czirmay Zoltán, Kolozsvár

Halálra váltan kiált a taxis:

– Uram, elromlott a fék! Előtünk egy szakadék! Mit tegyek?

A skót utas válasza:

– Azonnal kapcsolja ki a taxiórát.

Sebesi Szilárd, Marosvásárhely

– Ki az abszolút lelkiismeretes tanár?

– Aki az árvaházban is szülői értekezletet tart.

Göcz Zoltán, Örvénd

– Ki az abszolút buta?

– Aki azt hiszi, hogy Rákóczi Ferenc belefulladt a Rodostóba.

Bodó Kinga, Ágya

1 Sebesi Szilárd, Marosvásárhely: nyári csemege.

1. Kis település 2. Gépkocsi 3. Ruhazáró eszköz 4. New ... 5. Nem hamis

1			
2			
3			
4			
5			

2 Mikula Anita, Szamosardó: mindannyian nagyon várjuk.

1. Látószerv 2. Muzsika 3. Ilyen hangszer a dob 4. Nem kicsi 5. Innivaló 6. Hajító 7. Vigyáz rá

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

3 Bodó Kinga, Ágya: kedvenc nyári játékszerem. 1. Hosszú lábú madár 2. Locsol 3. Szárnyal 4. Méh, darázs rokona 5. Becézett Erzsébet 6. Kiránduláson ebben lakunk 7. Bokáig érő harisnya 8. Eb 9. Névelős sivatagi állat

4 KAJÁN KATALIN barátosi tanítónő: ezt adhatod ajándékba édesanyádnak (szerintünk a tanító néniknek-bácsiknak is).

1. Tízszer tíz 2. Muzsika 3. Szürke rágcsáló 4. Olasz főváros 5. Reggel ellentéte 6. Íróeszköz 7. Fák sokasága 8. Színültig 9. A méz is ilyen 10. Semmikor 11. Nem hangos 12. Villamos energia 13. Becézett László 14. Nem erre

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

5 Mátyás István, Zilah: kedvenc nyári virágom.

1. Egyik szülő 2. Könynyezik 3. Idős bácsi 4. Lelkés 5. Kisebb fiútestvér 6. Kerti szerszám

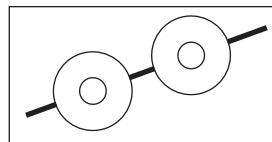
1		
2		
3		
4		
5		
6		

6 Kari Kinga, Gyergyóalfaluból küldi jókívánását.

1. Víz szilárd állapotban 2. Tüzet szüntet 3. Kenyérre kenhető tejtermék 4. Anyó párja

5. Festmény 6. Becézett Ágnes 7. Vállalat 8. Könyörgés 9. Időmérő 10. Hideg évszak

8 Barabási Tivadar, Marosvásárhely: vajon mi ez?

9 Kiss Orsolya, Marosvásárhely: egy közmondás.

7 Antal Róbert, Székelyudvarhely: bűvös négyzet. 1. Egyik alapszín 2. Ádám párja 3. Egyik végtagunk

1	2	3
2		
3		

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

LEVELEZŐ

Drága barátaink! Aki-vel jó együtt lenni, attól még rövid időre is nehéz szívvel vá-lunk el. Két hónapra elbúcsú-zunk, s máris várjuk a szeptem-beri találkozást. Mi addig gyűjtö-getjük az új ötleteket, minél több izgalmas mesét, játékot, ti pedig örüljete a nyárnak.

Köszönjük, hogy oly sok levelet küldtetek nekünk ebben a tanév-ben. Olyan ez számunkra, mint indiánnak a messzi hegyekről ér-kező füstjel: – Uf, uf, Vi-dám Napsugár! Húszezer Kicsi Sas figyelni üze-neteidet:

A gelencei II. B, a gyergyóalfa-lui IV. B, a torjai III., a nyikómalomfalvi I., a szé-kelyszentléleki I., a szilágyssom-lyói I. F és IV. G, a balavásári III., az albisi IV. osztály; a sepsi-szentgyörgyi Székely Mikó Kollé-gium IV. A és a 6-os Ált. Isk. II. B, a Váradai József Isk. IV. F, a ma-rosvásárhelyi 15-ös Ált. Isk. III. B és C, az aradi A. Vlaicu Isk. IV. M, a nagybányai Petre Dulfu Isk. III. D osztálya; az érbogyoszlói iskolások;

**Kellemes
vakációt
kívánunk!**

Gáspár An-géla, Nagy-várad; **Ber-szán Panna**, Kolozsvár; **Kőrösi Tün-de**, Szalárd; **Blénesi Beáta** és

Bernadette, Gyergyószentmik-lós; **György Hunor**, Gyergyóki-lyénfalva; **Maicher Helga**, Nagy-bánya; **Csapó Edina**, Zilah; **Ja-kab Szilvia**, Zeteváralja; **Bíró Imre**, Bereck; **Török Róbert**, Keresztvár; **Ferenczi Emőke**, Balánbánya; **Dienes Alpár**, Di-csőszentmárton; **Varga Leven-te**, Marosludas; **Madaras Noémi** és **Simon Attila**, **Berecki Ingrid tamara**, Marosvásárhely; **Póka Tünde**, Kalotaszentkirály; **Fiacs-kó Orsolya**, Szatmárnémeti; **Mircse Kinga**, Hilib; **Dull Noémi**

Kinga, Sepsi-szentgyörgy; **Papp László** és **Lőkös János**, Örvénd; **Kovács Enikő-Anita**, Szilágypér; **Ka-rácsony Csaba**, Alsóboldog-falva; **Koblicska Andrea Eme-se**, Árpástó; **Derecski István**, Vámfalu; **Incze Krisztina**, Barót; **Hőgye Rebeka**, Szilágycseh; **Székely Szende**, Csíkszereda; **Z. Norbert**, **Góia Gréta Katalin**, Diószeg;

Angi Róbert, Tekerőpatak; **Juon Jolánka**, **Balázs Viola**, **Turáni Tímea**, Székelyudvar-hely; **Bíró Júlia**, **Izabella**; **Se-bestyén Boglárka**, **Szilágyi Or-solya Zsuzsa**, Kolozsvár; **Antal Beáta**, Körösfő; **Kovács Kata-lin**, Bánffyhunrad; **Sallai Réka Henrietta**, Szilágyzovány; **Mure-sán Erika**, Nagybánya; **Antal Edit-Szidónia**, Uzon; **Kolozsi Róbert**, Homoróddaróc; **Szász Andrea**, **Kedei Orsolya** és **Ágo-ta**, **Tőkés Kinga** és **Zsuzsa**, Marosvásárhely; **Dáni Hunor**, Bereck; **Kincses Erika**, Tolnai **Abigél**, Mocsolya; **Petkes Róza**, Désháza; **Székely Ervin Árpád**, Marosludas; **Lőrincz Brigitta**,

Farkas Zsolt, Kolozsvár

Irházi Boglárka, Arad; **Póka Tünde**, Kalotaszentkirály; **Sár-pataki Emőke**, Szatmárnémeti; **Lupu Andrea**, Keresztvár; **Di-mény Ágota**, Oltszem; **Kovács Judi**, Korond; **Baróti Szilárd**, Nádasdaróc; **Ambrus Tímea**, Alsórákos; **Gergely Csaba Ist-ván**, Lövete; **Gál Erika**, Csík-szereda; **Éltes Henrietta**, Újtus-nád; **Fazakas József István**, **Kiss Éva** és **Kinga**, Mezősám-sond; **Täslávan Marius Róbert**, Seprőd; **Kádár Norbert** és **Ti-bor**, Aranyosegerbegy; **Kálmán Gergely**, Nyárádszentanna; **Ke-lemen József** és **Szende**, Sep-siszentgyörgy; **Varga Ádám**, Kö-kényesd; **György Brigitta**, Mo-nó; **Ballai Zoltán**, Szilágyballa; **Hujber Róbert**, Szilágycseh; **Corodi Emőke**, Adony; **Szedla-csek Róbert**, **Szilágyi Ferike**, Élesd; **Kozák Angéla**, Érbog-nyoszló; **Gál Szilárd**, Mezőpanit; **Mátyás Tímea Bernadett**, Ko-vászna; **Szabó Rákhel**, **Miklós Ágnes**, **Kánya Beáta**, Kézdivá-sárhely; **Szelezsán Tímea**, Belé-nyes; **Gergely Hilda** és **Blanka**, Székelylengyelfalva; **Deák Bar-na**, Gyergyóújfalu; **Bódi Melin-da**, Ürmös; **Kerekes Boróka**, Aranyosgyéres; **Somfalvi Eni-kő**, Kaplony; **Kusztos Zsolt**, Nagybacon.

VERS, MESE

E lapszám megjelenését a PRO PROFESSIONE és a COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY támogatja.

COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY

RMDSZ

NAGYVAKÁCIÓ

Pelok Dalma, Mezőfény

Kikaptuk a vakációt,
de jó lesz majd nyáron!
Nem kell többet tanulni,
hanem akkor ébredünk,
mikor kedvünk tartja.

Györgyilyés Izolda, Kökös

Rusu Norbert, Kolozsvár

Júniusban itt a nyár,
Mindenki a strandra jár.
Emi, Kati, Viola,
Nekik nem jut a strandra.
Járnak ám a Marosra!
Víz a partot mosdatja,
Hal a lábukat csiklintja,
Így telik a buli-nap!

Balázs Fülöp Katalin,
Gyergyóremete

Bede Antónia, Szilágysomlyó

Sokat játsz
a szabadban,
Sose gondolkozz
magadban.
Most nyílnak
a virágok,
Én is a kertben
állok.

Marton Erwin,
Marosvásárhely

Kozma Kis Emese, Kolozsvár

Pál Noémi, Marosvásárhely

Itt a vakáció, jaj, de jó!
Mehetünk kirándulni,
országot, városokat megismerni.
Menni a hegyekbe,
a tengerhez, vidáman játszani.

Elbúcsúzunk az iskolától,
s mikor újra megkezdődik,
a csengettyűszóra megyünk.

Tóth Bernadett-Beatrix, Tóti

Pászka Tímea, Bereck

Bálványos a legjobb hely,
Nála jobb már nem is kell.
Hegyet mászunk, gombászunk,
Mogyorófát megrázunk.
A nagy várhoz felmászunk,
Eső miatt megázunk.
Fürdünk, játszunk, éneklünk,
S jó nagyokat nevetünk.

Takó Edit,
Kézdivásárhely

Címlap:
Móga László,
Gyergyószárhegy
és Nagy Henrietta,
Elesd

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE (főszerkesztő), MÜLLER KATI. A szerkesztőség postacíme: 3400 Cluj, Str. L. Rebreanu, Nr.58./28., C.P.137. Telefon/fax: 064/141323. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: napsugar@mail.dntcj.ro Honlap: <http://www.dntcj.ro/NGOs/napsugar>; A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont 2511.1-569.1/ROL B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR — EDITURA SRL. Készült a kolozsvári TIPOHOLDING Rt. Nyomdájában. ISSN 1221-7751 Ára 9000 lej

TOMAHAWK

A mogyorófa kérge könnyen hámlik, bicskával kidíszítheted fegyvereidet. Az indián balta nyeléhez az ábra szerint kötdz a fejsze formájú fadarabot.

Játsszunk

FÜSTJELEK

Ha a tűzre nyers levelet, füvet dob- tok, füstölni kezd. Lebegtetsetek fölötte nedves rongyot: így kisebb- nagyobb füstgomolyok szállnak fel.

indiánost!

BABAHORDÓ HÁTIZSÁKJÁT

Az indián anyukák is elkészíthetitek. Kössetek össze zsineggel három ágat, hagyjatok két nagy hurkot a karotoknak. Tegyétek alá a kendőt, ültessétek bele a babát, és bogozzátok meg a rajz szerint.

ÍJ ÉS NYÍLVESSZŐK

mogyoróágból. Az íj közepét tekercseld körül zsinórral. Faragj árkot a két végére. Egyik felén bogozd rá a hűrt, a másik felére hurokkal akasz- d. A húr 15 cm-rel legyen rövi- debb, mint az ág. A nyíl- vessző vékonyabb végére bogozz tollat, fészíts éket.

Az indián lányok **NYAKÉKET, KARKÖTŐT** fűzhetnek minden- féle bogyóból, tobozból, kalászból.